

Π. Α. Λ. Η. Ε. Σ Α. Ν. Α. Μ. Ν. Η. Σ. Ε. Ι. Σ

Ραδιοφωνική έμπομπή διά τήν 26 ην
Αύγούστου 1973, ήμέραν Κ Υ Ρ Ι Α-
Κ Η Ν καί ώραν : 20.05 - 20.35 .

Τήν έμπομπήν παρουσιάζουν ό ΚΩΣΤΑΣ
ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ καί ό ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΓΙΑΝΝΟΥ-
ΚΑΚΗΣ. Τραγουδά ή ΚΛΕΙΩ ΔΕΝΑΡΔΟΥ.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Είναί κάπου δεκαπέντε μέρες, άγαπητέ μου Δημήτρη, πού εχά δια-
βάσει στίς έφημερίδες μιά είδησι του άστυνομικού δελτίου. Μιά
πολύ γνωστή ήυοποιός, εχχε πάει μέ δυό φίλους της ξένους, νά
δοϋνε τήν 'Αερόπολι νύχτα, μέ τό φως του φεγγαριου, από τόν
λόφο του Φιλοπάππου. Εχχε αφήσει τό αυτοκίνητό της κάπου εκεί
καί όταν γυρίσανε για νά φύγουν, είδε ότι της είχανε άνοίξει
τό αυτοκίνητο καί της είχαν κλέψει τήν τσάντα της μέ άρκετά
χρήματα καί κοσμήματα μαζί.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ναι, τό διάβασα κι'έγώ αυτό. "Ομως, γιατί μου τό λές άπόφε ;
Μήπως έχεις τήν άξίωσι νά φάξω νά βρω τά κλαπέντα κοσμήματα ;

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ "Οχι άσφαλως. "Ομως τό μέρος όπου έγινε ή κλοπή, ό λόφος του
Φιλοπάππου, μου θύμισε ότι δέν εχχομε μιλήσει ποτέ για'αυτό τό
μέρος της 'Αθήνας, για'αυτόν τόν πασίγνωστο λόφο, όπου σε χρό-
νια παλαιότερα πηγαίνανε όλοι οί έρωτευμένοι νά κάνουν περίπα-
το μέ τίς άγαπημένες τους. Στόν λόφο του Φιλοπάππου ή δέν
είναι έτσι ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Ετσι είναι, μέ μιά διαφορά : Λόφος του Φιλοπάππου ή λόφος
του Φιλοπαππου ;

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Μπα ; 'Υπάρχουν δυό τονισμοί σ'αυτό τό όνομα ; Φιλόπαππος καί
Φιλοπαππους ;

- ΦΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Δυό τονισμοί, ὅπως τό λές. Σάυτόν τόν λόφο, στήν κορυφή του υπάρχουν τά ἐρείπια ἑνός ἀρχαίου μνημείου. "Αν πιστέψωμε τήν Ἱστορία, ἀνήκει στόν Φιλόπαππο, ἂν ἀκολουθήσωμε τόν θρύλο, ἀνήκει στόν Φιλοπαπποῦ. Τί προτιμᾷς λοιπόν ἀγαπητέ μου Γιάγκο ; Τήν Ἱστορία ἢ τόν ἀθηναίϊκο θρύλο ;
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Τώρα μέ μπερδεύεις καί ὁμολογῶ ὅτι θά ἤθελα καί τά δύο. Καί εἶμαι βέβαιος ὅτι καί οἱ ἀκροατές μας θά θέλανε ν' ἀκούσουν καί τήν Ἱστορία καί τό Παραμῦθο...
- ΦΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Δέν ἔχεις ἄδικιο. Ἡ Ἱστορία εἶναι στεγνή καί ὠμή, χωρίς ποιικιλία ἐνδιαφέροντος, ἐνῶ ὁ θρύλος εἶναι πῶς νά στό πῶ ; Λίγο γαργαλιστικός... γιατί ἔχει φαντασία λαϊκή.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ "Ας προηγηθῆ λοιπόν ἡ Ἱστορία. Ὁ Φιλόπαππος ποιός ἦτανε ;
- ΦΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ἀπό βασιλική οἰκογένεια τῆς Συρίας.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Τῆς Συρίας εἶπες ; Ἐκεῖ στήν Συρία βασιλέφανε ὅλοι διάφοροι Ἀντίοχοι, νομίζω.
- ΦΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Δεκατρεῖς βασιληάδες μέ τό ὄνομα Ἀντίοχος. Ὁ τελευταῖος Ἀντίοχος, ὁ Ἐπιφανής, ἦρθε στήν Ἀθήνα, ἔγινε καί ἐπίτιμος δημότης τῆς πόλεως πού ἦτανε τότε ρωμαϊκή ἐπαρχία. Οἱ ἀθηναῖοι τόν ἀγαπήσανε πολύ καί ὅταν πολύ ἀρπότερα, ἦρθε στήν Ἀθήνα ὁ ἔγγονός του, Ἀντίοχος κι' αὐτός, πού τόν λέγανε Φιλόπαππο, γιατί ἐλάτρευε τόν παπποῦ του, ἀνήγειρε ἕνα μαρμαρένιο μνημεῖο γιά τόν παπποῦ του, τόν Ἀντίοχο τόν Ἐπιφανή. Αὐτά λέει ἡ στεγνή Ἱστορία. Ὁ
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Μάλιστα. Ὁ ἔγγονος τοῦ Ἀντιόχου, ὁ Φιλόπαππος ἀνήγειρε αὐτό τό μνημεῖο καί ἀπό ^{ὀνομάσθη} ~~τότε ἐλάτρευε~~ μνημεῖον τοῦ Φιλοπάππου
- ΦΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Φυσικά περάσανε ἀπό τότε δυό χιλιάδες χρόνια, γιατί ὁ νεαρός Φιλόπαππος ἦρθε στήν Ἀθήνα γύρω στά πενήντα πρό Χριστοῦ.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Καί τώρα ἀνυπομονῶ ν' ἀκούσω τόν θρύλο.
- ΦΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Σύμφωνα μέ τόν ἀθηναίϊκο θρύλο, πού βαστάει ἀπό τά βυζαντινά χρόνια, ὁ Φιλόπαππος αὐτός λέγεται Φιλοπαπποῦς.

- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Κι' αυτός ο Φιλοπαππούς τί ήτανε ; Βασιληᾶς, ἥρωας, παλλη-
κάρι...
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Τίποτε ἀπ' ὅλα αὐτά. "Ήτανε ἓνας ἀθηναῖος πορξενητής...
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Τί ήτανε πορξενητής ; Δηλαδή ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Πορξενητής. "Ἐκανε πορξενιά. Καί λέει ὁ θρύλος, ὅτι κάποτε
ἔφθασε στήν Ἀθήνα, τήν βυζαντινή Ἀθήνα, ὁ Διγενῆς Ἀκρί-
τας πού ἐρωτεύθηκε μιὰ κόρη καί θέλησε νά τήν παντρευτῆ.
Ἡ κόρη λεγότανε Λυγερή, θυγατέρα μιᾶς χήρας Συριαζῆ. Ὁ
Διγενῆς Ἀκρίτας λοιπόν ἔβαλε τόν πορξενητή Φιλοπαππού νά
ζητήσῃ τήν Λυγερή, μά ἡ μητέρα της ἀρνήθηκε.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Καί ὁ Διγενῆς φαντάζομαι θά θύμωσε πολύ.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Ὅχι μόνο θύμωσε, μά ἀπέδωσε τήν ἀποτυχία στήν ἀνικανότητα
τοῦ Φιλοπαππού, τοῦ πορξενητή. Μαλλώσανε, λογομαχήσανε καί
ὁ ὑποφήλιος γαμπρός ὁ Διγενῆς ἐκάλεσε σέ μονομαχία τόν
Φιλοπαππού. Ἀνεβήκανε σ' ἓνα λόφο ἀπέναντι στήν Ἀκρόπολι,
σιάφανε ἓνα λάκκο, γιά νά θάψῃ ὁ νικητής τόν ἡττημένο καί
αρχίσανε τίς σπαθιές... Γιάπ-γιούπ νά βαρειά σπαθιά, γιάπ-
γιούπ τᾶ κτυπήματα, μά ἐνῶ πήγαινε ὁ ἥλιος πρός τήν δύσι του
οἱ δύο ἀντίπαλοι ἦτανε ἀκόμη ζωντανοί, διότι - ἔτσι θέλει
ἡ ἀθηναϊκή παράδοσις καί ὁ θρύλος - ἂν ὁ Διγενῆς Ἀκρίτας
ἦτανε σπουδαῖο παλληκάρι κι' ὁ ἀθηναῖος ὁ Φιλοπαππούς δέν πή-
γαινε πίσω σέ λεβεντιᾶ καί παλληκαριά
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Τελικά ξέρω τί ἀπέγινε.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ποῦ τό ξέρεις ;
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Τώρα θυμήθηκα ὅτι κάτι ἔχω διαβάσει στούς ἀθηναϊκοὺς θρύλους
πού ἔχει γράφει ὁ μακαρίτης ὁ Καμπούρογλου. "Ήτανε καί οἱ
δύο ἀντίπαλοι λαβωμένοι, χιλιοτραυματισμένοι, μά ζωντανοί
καί ἐξακολούθησαν νά μάχωνται χωρίς νά ἔχουν πιά τήν δύναμι
οὔτε τά σπαθιά τους νά σηκώσουν. Τότε ἀποφασίσανε νά πεθάνουν
καί οἱ δύο καί νά πέσουν μαζί στόν λάκκο νά ~~ταφηνῶνται~~

Γεωργίου

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Έτσι λέει ή παράδοσις, όμως λέει και κάτι άλλο. Ο Φιλοπαππούς ήτανε άθηναϊός και δέν μπορούσε νά πεθάνη χωρίς τό άθηναϊκό έθιμο.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Τό όποϊον έθιμο τί ήτανε ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Τό έθιμο, τό άθηναϊκό έθιμο, άπαιτούσε νά μήν πεθαίνη κανένας χωρίς μοιρολόγια. Κι'ό Φιλοπαππούς πεθαίνοντας συλλογίστηκε ότι έκει επάνω σ'αυτόν τό λόφο, στην έρημιά, δέν θά τόν μοιρολογοῦσε κανένας. Γι'αυτό ξεφυχώντας φώναξε προς τά πουλιά πού πετούσαν στον άέρα : Πετάμενα, πετούμενα, τής γής τά κατοικούμενα - ό Φιλοπαππούς πεθαίνει - και στον τάφο κατεβαίνει "Όταν τόν αντικρύσετε - νά τόν μοιρολογήσετε...

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Δέν χωρεϊ άμφιβολία ότι ό θρύλος εϊναι ώραϊός, όπως όλα τά παραμύθια, αλλά έγώ τάσσομαι υπέρ τής πρώτης άπόφews του ιστορικού μνημείου του Φιλοπάππου και καλά τόν λέμε σήμερα : Λόφο του Φιλοπάππου και όχι λόφο του Φιλοπαππού...

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Όπως και νά 'ναι, ένα συμπέρασμα βγαίνει απ'όλα αυτά. "Ότι ό λόφος αυτός, ήτανε στά παλαιότερα χρόνια ό ρομαντικός περίπατος των έρωτευμένων - κυρίως λόγω τής έρημιās του - και ή πεποίθησις πού εϊχανε οι άθηναϊοι ότι από τόν λόφο αυτόν φαινότανε ή 'Ακρόπολις πιο όμορφη όταν υπήρχε πανσέληνος. Και πολύ συχνά, ανεβαίνανε εκεί οι κανταδόροι για νά τραγουδήσουνε : "Ω άργυρά πανσέληνος, μετρίασε τό φως σου...

ΚΛΕΙΩ ΔΕΝΑΡΔΟΥ (μέ συνοδεία πιάνου) "Ω άργυρά πανσέληνος
μετρίασε τό φως σου...

Κ.τ.λ. Κ.τ.λ.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Μιά και μιλήσαμε για τήν 'Ακρόπολι και τήν πανσέληνο, πού δίνει ιδιαίτερη αύγλη στα πανάρχαια αυτά μάρμαρα, πώς δέν έτυχε νά μου πής τίποτε για μία περίφημη ισπανίδα χορεύτρια πού ζήτησε νά χορέψη όλόγυμνη στην 'Ακρόπολι... ή δέν εϊναι αλήθεια αυτό ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ 'Αλήθεια εἶναι καί ἀπορῶ πῶς τό ξέρεις, γιατί αὐτή ἡ ἱστορία ἔγινε ἐδῶ καί σαράντα πέντε χρόνια περίπου.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Δηλαδή, σχεδόν πρόσφατη ἱστορία τῆς παλαιᾶς Ἀθήνας.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Σχεδόν πρόσφατη, ἀφοῦ ἔγινε γύρω στά 1928 ἢ 1930. Αὐτή ἡ σπανιόλα χορεύτρια - χορεύτρια κλασικῶν χορῶν - λεγότανε Ἀουρέα καί ἐνθουσιάθηκε τόσο ἀπό τήν ὀμορφιά τοῦ Παρθενῶνος καί τῆς Ἀκροπόλεως, ὥστε ἐξεδήλωσε τήν ἐπιθυμία νά χορέψῃ κλασσικούς χορούς στόν Παρθενῶνα, γυμνή, ὀλόγυμνη.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Ἀσφαλῶς θά βρῆκε ἀντίδρασι ἢ ^{ἐπιθυμία τῆς} ~~ἀπόλαυσις~~ κυρίας Ἀουρέας.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Οχι ἀκριβῶς ἀντίδρασι, μά μερικῆς ἐπιφυλάξεις ἀπό τό Ὑπουργεῖο Παιδείας. Φυσικά ζητήθηκε ἡ γνώμη τοῦ Γενικοῦ Ἐφόρου Ἀρχαιοτήτων, τοῦ μακαρίτη Ἀλεξάνδρου Φιλαδελφέως καί ὅταν ὁ Φιλαδελφεύς ἔδωσε τήν συγκατάθεσί του καί ἡ χορευτική αὐτή ἐκδήλωσις ἔγινε.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Μέ θεατάς βέβαια...

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Μέ θεατάς ἀλλά χωρίς εἰσιτήριο. Μέ ἀύστηρότατες προσκλήσεις. Τά μέλη τῆς Κυβερνήσεως, τό διπλωματικό Σῶμα, οἱ ἀρχαιολόγοι καί ἀρκετοί ἰδιῶτες ἀπό τήν ἀνώτερη κοινωνία. Κυρίως ἀποκλείσθησαν οἱ φωτογράφοι γιά νά μήν δημοσιευθοῦν φωτογραφίες στίς ἐφημερίδες. Λένε πῶς ἡ βραδυά ἦτανε ὑπέροχη, γιατί εἶχανε διαλέξει νύχτα μέ πανσέληνο.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Καί φυσικά, ἐλλείπει φωτογράφων καί δημοσιογραφικῶν περιγραφῶν, ἡ ἱστορία αὐτή θά λησμονήθηκε μέ τόν καιρό.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Ετσι εἶναι. Ἐκεῖνο ὅμως πού δέν λησμονήθηκε, εἶναι κάτι ἄλλο. Λίγα χρόνια ἀργότερα, γύρω στά 1934 νομίζω, ἐδῶ καί σαράντα χρόνια, δημιουργήθηκε ἕνα ἄλλο σχετικό σκάνδαλο.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Τί εἶδους σκάνδαλο ; "Άλλος γυμνιστικός χορός ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Οχι, κάτι χειρότερο.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Δηλαδή, τί χειρότερο ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Βρισκότανε στην 'Αθήνα, ένα ζευγάρι τουρίστες, μιά φραντσέζα πλούσια, ή πριγκήπισσα ντέ Μπολύ μέ τόν έραστή της ένα νεαρό μεξικανό, επίσης τιτλοϋχο, τόν κόμητα Παριάντε.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Βλέπω ότι θυμάσαι καί τά όνόματά τους

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Τά θυμάμαι γιατί έδόθη μεγάλη δημοσιογραφική έκτασις σ' αυτό τό σκάνδαλο.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Μά τί είδους σκάνδαλο ήτανε αυτό ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Ένα μεσημέρι του 'Ιουλίου, απομεσήμερο μάλιστα κατά τίς τρείς ή ώρα, πού ή ζέστη ήτανε άφόρητη στην 'Αθήνα καί τά μάρμαρα της 'Ακροπόλεως θά βγάζανε φωτιές, αυτό τό ζευγάρι άνέβηκε στην 'Ακρόπολι. 'Ο φύλακας δέν τούς έμπόδισε γιατί δέν άπαγορευότανε ή άνοδος στον 'Ιερό βράχο κατά τήν διάρκεια της ήμέρας. Εΐχανε μαζί τους καί αυτόματη φωτογραφική μηχανή κι' εκεί σιεφθήκανε νά φωτογραφηθούν καί μαζί καί χωριστά, γυμνοί, σαν άρχαίοι θεοί... όπερ καί έπραξαν, σέ στάσεις μάλιστα πολύ πολύ άσεμνες...

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Καί πώς έγινε γνωστή αυτή ή ιστορία, άφοϋ τήν ώρα εκείνη ή 'Ακρόπολις ήτανε τελείως έρημη σάντην Σαχάρα ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ 'Ο φύλακας είδε ότι άργούσανε πολύ αυτοί εκεί επάνω καί σιέφτηνε : Μπας καί κλέβουνε τίποτε μάρμαρα, μήπως μπήκανε στο Μουσείο της 'Ακροπόλεως καί τό εξαφρίζουνε ; Καί άνέβηκε κι' αυτός καί είδε τό θέαμα φυσικά έγινε έξω φρενών, ^{βούτηξε} ~~βούτηξε~~ τήν φωτογραφική μηχανή καί κατέβηκε αφήνοντάς τους νά ντυθούν...

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Μαντεύω τήν συνέχεια. 'Εκείνοι θά ντυθήκανε καί κατεβαίνοντας ζητήσανε τήν φωτογραφική τους μηχανή...

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Νά ό φύλακας είχε παραδώσει τήν φωτογραφική μηχανή σ' έναν άστυ φύλακα καί αυτός τήν είχε πάει στο άστυνομικό τμήμα. Τούς είπε λοιπόν ό φύλακας : Πολίς... Πολίς... Φωτογραφί... πολίς !.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Κι' αυτοί πήγανε στο άστυνομικό τμήμα ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Πήγανε βέβαια κι' έκει, τούς επέστρεφαν τήν φωτογραφική συσκευή, μά κρατήσανε τό φιλμ γιά νά τό εμφανίσουν καί νά ίδουν τί είχε φωτογραφήσει αυτό τό ὕποπτο ζευγάρι.

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Καί τί είδανε ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Τί είδανε ; Θεέ καί Κύριε... Δέν μᾶς ἐπιτρέπεται νά προχωρήσωμε σέ τέτοιες περιγραφές Γιάγκο. Θυμᾶμαι πολύ καλά ὅτι ἔμεινα ἄλαλος ὅταν είδα αὐτές τίς φωτογραφίες.

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Τίς είδες αὐτές τίς ἐπιλήψιμες φωτογραφίες ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Βρεθήκανε στά χέρια ενός κοινοῦ μας φίλου, τοῦ ἀρχαιολόγου Φοίβου Σραυροπούλου... τόν θυμᾶσαι τόν Φοῖβο ;

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Πῶς δέν τόν θυμᾶμαι... καί ἦτανε τρομερές αὐτές οἱ φωτογραφίες ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Τρομερές δέν θά πῆ τίποτε. Θυμᾶμαι μάλιστα ὅτι σέ μιά ἀθηναϊκή ἐφημερίδα δημοσιευθήκανε σατυρικοί στίχοι γι' αὐτό τό θέμα 'Ορίστε, διάβασέ τους γιά νά πεισθῆς,...

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ (Διαβάζει) 'Η πριγκηπέσσα ντέ Μπρολύ κι' ὁ κόμης Παριάντε

'Ολίγον καλέ ἄντε

καί μᾶλλον ἐπιπόλαιος,

φωτογραφήθηκαν γυμνοί ἐπί τῆς 'Ακροπόλεως...

Βρε κόμη, δέν ἐσιέφθηκες ὅτι θά ἦταν ὄνειδος

νά βγῆς ἀπό Μεξιλιανός, ὑπό μορφήν 'Αδώνιδος

καί σύ γρηά πριγκηπίσσα πού εἶσαι κι' ἔρωπαία

δέν σ' ἔφταναν οἱ ζάρες σου γιά νά σέ ποῦν ἀρχαία ;

Οὔ νά χαθῆτε καί οἱ δύο. Τραβᾶτε στά παλάτια σας

νά βγάλετε κι' ἐνσταντανέ καί βγάλτε καί τά μάτια σας

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Υστερα ἀπ' αὐτήν τήν ρεαλιστική ἀνάμνησι, νομίζω ὅτι μπορούμε νά ἐπιστρέψωμε στόν ρομαντισμό μέ κανένα παλαιό τραγοῦδι.

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Συμφωνῶ καί ἡ φίλη μας ἡ Κλειώ θά μᾶς θυμίση τό παλαιό τραγοῦδι : Δέν μ' ἀγαπᾶς...

ΚΛΕΙΩ ΔΕΝΑΡΔΟΥ (μέ συνοδεία πιάνου) Δέν μ' ἀγαπᾶς... δέν μ' ἀγαπᾶς...

Κ.τ.λ. Κ.τ.λ.

- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ "Έχω από καιρό μιά άπορία στό στόμα καί όλο τήν ξεχνάω.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Νά τήν άκούσωμε κι' αύτήν.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Πόση άραγε έκτασι είχε ή παληά 'Αθήνα ; Λέγοντας παληά έννοώ επί Τουρκοκρατίας, πρίν από τήν άπελευθέρωσί της.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Δέν είναι δύσκολη ή άπάντησις σ' αύτήν τήν άπορία σου Γιάγκο. 'Εγώ βέβαια, προσωπιιά, δέν μπορώ νά ξέρω, μά έχομε ένα σπουδαίο ντοκουμέντο γι' αύτή σου τήν άπορία, ντοκουμέντο από τόν διάσημο γάλλο συγγραφέα καί πολιτικό, τόν Σατωβριάνδο.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ ~~Να~~ 'Αλήθεια ; Γράφει ό Σατωβριάνδος τίποτε σχετικό ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Βέβαια. Στο περίφημο βιβλίο του, τό " 'Οδοιπορικό από τό Παρίσι στην 'Ιερουσαλήμ ", πέρασε καί από τήν 'Αθήνα ό Σατωβριάνδος καί τήν βρήκε φυσικά - στά 1810 άκριβώς - περιτειχισμένη από ένα τεΐχος.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Δέν πιστεύω νά ήτανε τά μακρά τεΐχη του Περικλέους
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Όχι βέβαια. Τά μακρά τεΐχη του Περικλέους, περιλαμβάνανε καί τόν Πειραιά μαζί καί είχανε κρισθεί 2ο αιώνες πρύν. Φυσικά δέν ύπήρχε ούτε πέτρα άπ' αύτά. Οί Τοϋρκοι όμως, είχανε περιτειχίσει τήν 'Αθήνα, μ' ένα νεώτερο τεΐχος, γιά νά τήν προστατεύουν από διάφορες επιδρομές κουρσάρων καί ληστών.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ "Όμως αυτό τό τεΐχος δέν μάς δίνει τήν έκτασι της 'Αθήνας.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Μήν βιάζεσαι Γιάγκο καί θά μ=ας τήν δώση ό 'Ιδιος ό γάλλος περιηγητής, ό Σατωβριάνδος, πού είχε τήν ύπομονή νά κάνη τήν βόλτα της 'Αθήνας, έξω από τό τεΐχος καί σύρριζα μέ αυτό. Ξεινώνοντας λοιπόν από μιά πύλη της 'Αθήνας καί κάνοντας τήν βόλτα του τεΐχους, έφθασε στην 'Ιδια πάλι πύλη, μέ βήμα κανονικό σέ σαράντα έπτά λεπτά της ώρας.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Τί λές ; Σέ τρία τέταρτα της ώρας έφερε γύρα όλη τήν 'Αθήνα. Δηλαδή, ή 'Αθήνα επί Τουρκοκρατίας δέν ήτανε ούτε χωριό.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Καλά πού τό λές, ούτε χωριό. Τά σπίτια ήτανε κτισμένα όλα γύρω από τήν 'Ακρόπολι, στό περίφημο Ριζόιαστρο, τήν ανατολική

πλευρά της 'Ακροπόλεως, τό πλάτωμα της Πλάνας, τό πλάτωμα
του Ψυρρή καί τό πλάτωμα της Γαργαρέτας...

- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Στάσου, στάσου γιατί μέ μπερδεύεις. Πρώτα πρώτα όταν λές πλά-
τωμα, τί έννοεῖς ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ 'Εγώ δέν έννοῶ τίποτε, οἱ παλαιοί ὅμως ἐπί Τουρκοκρατίας. λέ-
γοντας πλάτωμα, έννοοῦσαν αὐτό πού λέμε ἔμεῖς σήμερα συνοικία
ἢ ὅπως τό ἔλεγαν οἱ Τούρκοι μαχαλᾶς. Τώρα γιά ποιόν λόγο λέ-
γανε τήν συνοικία πλάτωμα, δέν εἶναι δύσκολο νά τό ἐξηγήσωμε.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Μή μου τό ἐξηγήσης γιατί νομίζω πώς τό κατάλαβα. Ὁ μικρός
σχετικά χῶρος πού κατελάμβανε ὅλη ἡ 'Αθήνα, μέσα ἀπό τό τεῖ-
χος της, δέν ἦτανε ἴσιος καί ἐπίπεδος, μά τόν διέκοπταν χαν-
τάκια βαθειά, ρέματα καί μικροί λόφοι, διάφορες ἀνωμαλίες
τοῦ ἐδάφους. Ὅπου λοιπόν ὑπῆρχε ἓνα αὐτοτελές κομμάτι ἴσιο
καί ἐπίπεδο, τό λέγανε οἱ ἄθηναῖοι π λ ᾶ τ ω μ α.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Μάλιστα καί εὔγε πού μπήκες στό νόημα. Πλάτωμα λεγότανε κάθε
μικρή συνοικία.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Ναί, ἀλλά εἶπες πρίν ἀπό λίγο καί τό πλάτωμα της Γαργαρέτας.
Εἶναι τόσο παληά συνοικία ἡ Γαργαρέτα ; Ἀπό τήν Τουρκοκρατία ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Παληά ; Ἄρκει νά σοῦ πῶ ὅτι τό ὄνομα τοῦ Νικολάου Γαργαρέτα
βρέθηκε γραμμένο σ' ἓνα συμβόλαιο τοῦ 1600, γιά τήν ἀκρίβεια
τοῦ 1598, ὅπως ἀναφέρει ὁ Καμπούρογλου πού δέν ἔχομε δικαίωμα
νά μήν τόν πιστεύωμε
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Ἀσφαλῶς ὄχι, γιατί ἔχει κάνει ἔρευνες ὁ Καμπούρογλου. Εἶπες
πρίν ἀπό λίγο ὅτι ὁ Σατωβριάνδος ἔκανε τόν γύρο της 'Αθήνας
ἔξω ἀπό τό τεῖχος, βγαίνοντας ἀπό μιά πόρτα. Πόσες πόρτες
εἶχε ἄραγε αὐτό τό τεῖχος ; Εἶναι γνωστό ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ὁ Καμπούρογλου ἰσχυρίζεται ὅτι τό τεῖχος αὐτό, εἶχε ἑπτά
πύλες, ἀπό τίς ὁποῖες μία, ἦτανε ἡ Καμαρόπορτα της Βασιλοπού-
λας.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Αὐτήν τήν ξέρω. Ἔτσι λεγότανε ἡ Πύλη τοῦ Ἀδριανοῦ.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Μπράβο Γιάννο. Κάποτε τό είπαμε καί βλέπω ότι τό θυμάσαι. -
Καί μόνο γι' αυτό, αξίζει νά θυμηθούμε τό παμπάλαιο τραγου-
δάκι τῆς Κουμπαρούλας πού τό λέει τόσο ὄμορφα ἡ Κλειώ.

ΚΛΕΙΩ ΔΕΝΑΡΔΟΥ (μέ συνοδεία πιάνου) 'Από πίσω ἀπ' τήν στρατώνα
τ' ἀκούς κουμπάρα μου,
ἔχω μιά ἀγαπητηκιά
κουμπαρούλα μου γλυκειά...

Κ.η.λ. Κ.τ.λ.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ "Άλλες πόρτες στό περίφημο αὐτό τεῖχος τῆς παλαιᾶς 'Αθήνας ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Ἦτανε ἡ λεγομένη Μεσογείτικη, στήν ἀρχή τῆς σημερινῆς Λεωφό-
ρου 'Αμαλίας.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ 'Εμεῖ, στό ωραιότερο μέρος τῆς σημερινῆς 'Αθήνας ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Μάλιστα, ἐκεῖ περνοῦσε τό τεῖχος τοῦ περιβόλου τῆς 'Αθήνας
καί ἐκεῖ ὑπῆρχε αὐτή ἡ πόρτα ἡ Μεσογείτικη πού λεγότανε καί
Μπουμπουνίστρα.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Μπουμπουνίστρα ; Μά ἔτσι ὠνομαζότανε μιά βρύση ἐκεῖ κοντά
στήν λεωφόρο 'Αμαλίας πού εἶναι σήμερα μέσα στόν 'Εθνικό Κήπο.
Καί τήν λέγανε Μπουμπουνίστρα γιατί ἔβαγζε πολύ νερό μέ μεγάλο
θόρυβο...

ΓΙΑΝΝΙΟΥΚΑΚΗΣ 'Ακριβῶς. Καί τήν Μεσογείτικη πόρτα τήν λέγανε : Πόρτα τῆς Μπου-
μπουνίστρας λόγω τῆς γειτνιασεώς της μέ τήν βρύση.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ "Άλλη πόρτα στό τεῖχος ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ 'Ἡ πόρτα τῶν 'Αγίων 'Αποστόλων.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Ποῦ βρισκότανε αὐτή ἡ πόρτα ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Αὐτό εἶναι τό παράξενο. Πολύ πολύ μακριά ἀπό τήν Μεσογείτικη.
Σκέψου Γιάννο μου ὅτι τό τεῖχος αὐτό, ἀπό τήν ἀρχή τῆς λεωφό-
ρου 'Αμαλίας, τραβοῦσε ἴσια κάτω πρὸς τήν σημερινή ὁδόν 'Αθη-
νᾶς, ἀφήνοντας ἔξω τούς σημερινούς δρόμους Σταδίου καί Πανεπι-
στημίου πού ἦτανε τότε ἔξω ἀπό τήν πόλι.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Καί ἡ πόρτα αὐτή βρισκότανε ἐκεῖ κάτω, ποῦ 'ακριβῶς δηλαδή ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Πού άκριβώς... Κάτι μέ ρώτησες Γιάγιο !... Σάμπως πέρασα ποτέ μου άπ'αυτήν τήν πόρτα τήν Μενιδιάτικη ;

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Πώς τήν είπες ; Μενιδιάτικη ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ναί, είχε δυό όνόματα : Πόρτα τών 'Αγίων 'Αποστόλων και πόρτα μενιδιάτικη, γιατί όσοι έρχόντουσαν άπό τό Μενίδι αυτήν τήν είσοδο προτιμούσαν. Και θέρεις πού περίπου ήτανε : Τό θυμᾶσαι τό Βαρβάλειο, στήν όδόν Σωκράτους ; 'Εκει κοντά βρισκότανε ένα παρεκκλησι, οι "Αγιοι 'Απόστολοι και είχανε δώσει τό όνομά τους και στήν πόρτα αυτή

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Πώς ήτανε ή 'Αθήνα και πώς άλλαξε... Δέν μπορώ νά φανταστῶ μιá πόρτα στήν αρχή της Δεωφόρου 'Αμαλίας, αυτήν τήν Μεσογειτικη πού είλεγες ή Μπουμπουνίστρα.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Κι'έχομε άλλες δυό τρεις πόρτες στό άθηναίϊκο αυτό τεϊχος πού τό περιγράφει και ό Σατωβριάνδος. "Άλλες τρεις πόρτες έχομε νά περιγράψωμε πού δέν φαντῶμαι νά τίς προλάβωμε για σήμερα. Πρέπει όμως νά ποῦμε και κάτι σπουδαίο και σοβαρό. Αυτό τό τεϊχος πού περιέβαλλε τήν 'Αθήνα, δέν ήτανε μόνο για νά προφυλάσση τήν πόλι άπό τίς έπιδρομές... Μπᾶ !... "Ητανε τόσο άσήμαντο αυτό τό τεϊχος, πού εύκολα μπορούσαν νά τό πηδήσουν οι ένδεχόμενοι έπισδρομεῖς... είχα άλλον λόγο σπουδαιότερο και σχετικό μέ τήν τούρκικη πονηριά. "Ολοι όσοιφέρνανε έμπορεύματα στήν 'Αθήνα, έπρεπε νά περάσουν άπό κάποια πόρτα όπου τούς περίμενε ό φορατζής...

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Αυτό ήτανε ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Αμέ τί άλλο ; Μά αυτά θα τά ποῦμε στήν προσεχη μας συνάντησι Γιάγιο μου, γιατί τώρα μόλις προλαβαίνομε νά θυμηθούμε κανένα εύθυμο τραγουδάκι... Τί θα 'λεγες για τό Τσιριμπιριμπίν ;

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Μπορώ νά έχω αντίρρησι ; Και τό λέει τόσο χαριτωμένα ή Κλειώ ΚΛΕΙΩ ΔΕΝΑΡΔΟΥ (μέ συνοδεία πιάνου) Τσι ρι μι ρι μπίν...

Κ.τ.λ. Κ.τ.λ.